

LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS IR EUROPOS TARYBOS SUSITARIMO DĖL BENDRADARBIAVIMO STEIGIANT EUROPOS TARYBOS INFORMACIJOS PUNKTĄ BALTARUSIJOS ŽMONĖMS VILNIUJE, LIETUVOJE, RATIFIKAVIMO“ PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Strasbūre 2024 m. lapkričio 13 d. buvo pasirašytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Europos Tarybos susitarimas dėl bendradarbiavimo steigiant Europos Tarybos informacijos punktą Baltarusijos žmonėms Vilniuje, Lietuvoje (toliau – Susitarimas). Susitarimą pasirašė tuometis užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis Lietuvos pirmininkavimo Europos Tarybos Ministrų Komitetui metu. Susitarimas, nustatantis kitokias teisės normas negu galiojantys Lietuvos Respublikos įstatymai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 138 straipsnio antrąja dalimi ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 7 straipsnio 8 dalimi, turi būti ratifikuotas Lietuvos Respublikos Seimo. Tam tikslui parengtas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Europos Tarybos susitarimo dėl bendradarbiavimo steigiant Europos Tarybos informacijos punktą Baltarusijos žmonėms Vilniuje, Lietuvoje, ratifikavimo“ projektas (toliau – Įstatymo projektas).

Susitarimo 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Susitarimas įsigalioja tą dieną, kai gaunamas paskutinis rašytinis pranešimas, kuriuo Šalys diplomatiniais kanalais informuoja viena kitą, kad visos šiam Susitarimui įsigaliooti būtinos jų vidaus teisinės procedūros yra atliktos. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekto tikslas – atlikti Lietuvos vidaus teisines procedūras ir ratifikuoti Susitarimą. Susitarimui įsigaliojus bus pradėtas Lietuvos ir Europos Tarybos bendradarbiavimas įgyvendinant 2024 m. birželio 27 d. Europos Tarybos Kontaktinės grupės dėl bendradarbiavimo su Baltarusijos demokratinų jėgų ir pilietinės visuomenės atstovais (toliau – Kontaktinė grupė) pasiektą sutarimą įsteigti Vilniuje Europos Tarybos informacijos punktą Baltarusijos žmonėms (toliau – Informacijos punktas).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Užsienio reikalų ministerijos Tarptautinės teisės grupės (vadovė Ingrida Bačiulienė, tel. +370 706 52 910, el. p. ingrida.baciuliene@urm.lt) atašė Agnė Stankevičienė (tel. +370 706 52 484, el. p. agne.stankeviciene@urm.lt).

3. Dabartinis teisinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas

Baltarusija nėra Europos Tarybos (toliau – ET) narė, ET neturi atstovybės ar ryšių biuro Baltarusijoje, o vykęs Baltarusijos bendradarbiavimas su ET buvo sustabdytas dėl šios šalies dalyvavimo Rusijos Federacijos agresijoje prieš Ukrainą. Tačiau Europos Tarybos Ministrų Komitetas, atsižvelgdamas į Europos Tarybos vaidmenį skatinti žmogaus teises, demokratiją ir pagarbą teisinės valstybės principams Europoje, siekia palaikyti ir stiprinti santykius su Baltarusijos pilietine visuomene ir tam tikslui įsteigti Informacijos punktą Vilniuje.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įsigaliojus Susitarimui Vilniuje bus įsteigtas Europos Tarybos informacijos punktas Baltarusijos žmonėms, kuris teiks informaciją Baltarusijos žmonėms apie Europos Tarybos veiklą, taip pat apie vertybes ir principus, įtvirtintus Europos Tarybos statute ir konvencijose, ir remis veiklą, vykdomą pagal Kontaktinės grupės suderintą veiksmų planą. Susitarimo Šalys – Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Europos Taryba – įsipareigoja, laikydamosi joms taikomų atitinkamų teisės aktų, dėti visas pastangas remti ir skatinti Informacijos punkto veiklą.

Susitarime nurodomi Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Europos Tarybos įsipareigojimai dėl Informacijos punkto patalpų: Vyriausybė įsipareigoja imtis visų būtinų priemonių, kad Informacijos punktui būtų suteiktos tinkamos biuro patalpos Vilniuje ir atleidžiama nuo nuomos mokesčio. Europos Taryba įsipareigoja padengti Informacijos punkto patalpų įrangos ir priežiūros išlaidas, taip pat visas kitas su jo veikla susijusias išlaidas, įskaitant susijusias su personalu.

Susitarime išvardijamos Europos Tarybos pareigūnų, kurie dirbs Informacijos punkte, kategorijos. Europos Taryba įsipareigoja pranešti Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai pareigūnų vardus, pavardes, funkcijas ir kategorijas, Susitarime aptariamoms jiems taikomos privilegijos ir imunitetai pagal ET Privilegijų ir imunitetų pagrindinio susitarimo, galiojančio Lietuvos Respublikai nuo 1998 m. liepos 22 d., nuostatas. Susitarime numatoma, kad Europos Tarybos pareigūnams, išskyrus Lietuvos komandiruotus pareigūnus, netaikomi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos įstatymai, jeigu tie pareigūnai yra apdrausti pagal Europos Tarybos nustatytą socialinės apsaugos sistemą. Ši išimtis nedraudžia savanoriškai dalyvauti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos sistemoje tiek, kiek tokį dalyvavimą leidžia atitinkami Lietuvos Respublikos teisės aktai.

Susitarime Vyriausybė įsipareigoja imtis atitinkamų administracinių priemonių, kad Informacijos punktas, oficialiam naudojimui įsigijęs prekių ar paslaugų, į kurių kainą įskaičiuoti akcizai ar mokesčiai, būtų atleistas nuo pareigos mokėti šių akcizų ir mokesčių sumą arba galėtų ją susigrąžinti pagal atitinkamus Lietuvos Respublikos teisės aktus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymą ir ratifikavus Susitarimą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus Įstatymą, įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai nenumatoma.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymą, įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai nenumatoma.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 342 punktą, kuriame nustatoma, kad demokratinė ir laisva Baltarusija yra vienas svarbiausių ilgalaikių Lietuvos užsienio politikos tikslų, taip pat Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. sausio 14 d. rezoliucijoje dėl Lietuvos Respublikos užsienio ir saugumo politikos tęstinumo įtvirtintą visapusiškos paramos teikimą demokratinėi Baltarusijos opozicijai. Įstatymo projektas įgyvendina Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 151 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 5.4.4 punktą – „Išlaikyti tarptautinį dėmesį ir paramą Baltarusijos demokratinėms jėgoms, pilietinei visuomenei ir Europos Tarybos informaciniam punktui Baltarusijos žmonėms Vilniuje“.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios, kokius teisės aktus būtina priimti, priėmus teikiamą Įstatymo projektą

Priėmus Įstatymą ir ratifikavus Susitarimą, nereikės keisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių teisės aktų. Įstatymui įgyvendinti reikės priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą dėl patalpų Informacijos punktui perdavimo pagal panaudos sutartį.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte naujų sąvokų neapibrėžiama.

11. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projekto ir Susitarimo nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai

Įstatymui įgyvendinti reikės priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą dėl patalpų Informacijos punktui perdavimo pagal panaudos sutartį.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priėmus Įstatymą, papildomų biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Ratifikavimo įstatymo projektą specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Europos Taryba“, „Informacijos punktas“, „Baltarusija“, „susitarimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
